

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (5)

Datum
2024-04-19

Diarienummer
764-2024

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över promemorian Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning

Er beteckning: LI2024/00083

Sammanfattning

Länsstyrelsen Norrbotten har tagit del av Landsbygds- och infrastrukturdepartementets promemoria "Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning". Länsstyrelsen har tidigare yttrat sig över betänkandena En gemensam bild av bostadsbyggnadsbehovet (SOU 2017:73) och Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) som promemorian utgår ifrån.

Norrbotten är ett ytstort län med en areal som motsvarar en fjärdedel av landet. De fjorton kommunerna i länet har skilda förutsättningar och behöver därigenom statistik och underlag anpassade för den kommunala planeringsnivån och för de aktuella förutsättningarna.

Det finns idag svårigheter för bostadsplaneringen vid stora industrietableringar där man bedömer ett stort behov av fler bostäder och invånare för att klara industriernas och samhällets kompetensförsörjning. De ekonomiska bedömningarna av det framtida behovet av bostäder baseras på försiktighet i en rådande konjunktur och på historiskt framåtskjutande befolkningsprognoser där gårdagens befolkningstapp dessvärre blir styrande för prognosen framåt. Resultatet är att det är svårt att få till stånd investeringar på bostadsmarknaden i norr, och att behovet av bostäder inte fullt ut tillgodoses på de lokala bostadsmarknaderna i länet. Konsekvensen av att bostadsmarknaden inte fungerar riskerar att bromsa industrialiseringen i norra Sverige.

Framtagande av analyser av demografisk utveckling, marknadsförutsättningar och vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden kommer att ge goda besluts- och kunskapsunderlag för kommunen i flera frågor, inte minst för den efterföljande fysiska planeringen. Bra kunskaps och beslutsunderlag kommer också att underlätta framtagande av relevanta mål och aktiviteter i den föreslagna kommunala handlingsplanen. Analyserna kommer utöver det även att kunna nyttjas såväl internt, inom den kommunala organisationen, som externt i kommunikationen med intresserade byggaktörer.

Utvecklade kommunala analyser kommer i sin tur att ge ett bättre informationsunderlag till den statliga nivån, och ge tydligare indikationer om vad som behöver göras på nationell nivå. Samtidigt innebär arbetet med bostadsförsörjning redan idag en stor ansträngning för små kommuner med sämre ekonomi och begränsade resurser. Ökade analyskrav på kommunerna behöver följas av ökat stöd från staten vad gäller stöd och vägledning riktat till kommunerna.

Länsstyrelsen Norrbotten tillstyrker i huvudsak förslagen i promemorian, men med vissa synpunkter och kommentarer enligt nedan.

Länsstyrelsens synpunkter och kommentarer

3. Bättre förutsättningar för barnfamiljer att bli godkända som hyresgäster

3.3 Obligatoriskt för kommuner att tillhandahålla hyresgarantier till barnfamiljer

Regeringen ska få meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner att bistå enskilda hushåll genom att ställa säkerhet för att ett avtal om hyra av bostadslägenhet fullgörs (hyresgaranti).

Hyresgarantin är ett verktyg för att möjliggöra tillgång till en permanentbostad för hushåll som annars har sämre möjligheter att få ett tillsvidarekontrakt.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget om hyresgarantier i stort, men ser även behovet av att fler grupper i samhället än barnfamiljer kan ta del av stödet.

4. Tydligare förutsättningar för behovsriktad kommunal bostadsförsörjning

4.2 Tydligare möjligheter till reservation och förturer

Det tydliggörs att en kommunal bostadsförmedling får reservera lägenheter för olika kategorier av sökande i kön eller använda ett förturssystem utan att det påverkar möjligheterna att ta ut köavgift.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget. Länsstyrelsen gör bedömningen att förslaget stärker kommunens möjlighet att nyttja den kommunala bostadsförmedlingen som ett bostadssocialt verktyg.

5. Bättre planberedskap och ökad samordning

5.3 Från kommunal riktlinje till kommunal handlingsplan

Benämningen "kommunala riktlinjer för bostadsförsörjningen" ska ersättas med "kommunal handlingsplan för bostadsförsörjningen". Uttrycket "insatser" ska ersättas med "åtgärder". Bestämmelsen om att handlingsplanen för bostadsförsörjningen ska vara vägledande för tillämpningen av 2 kap. 3 § första stycket 5 plan- och bygglagen flyttas till den lagen.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att ändra att riktlinjer för bostadsförsörjning byts ut till kommunal handlingsplan för bostadsförsörjning eftersom det tydliggör att kommunen ska arbeta med konkreta åtgärder för bostadsförsörjningen på ett aktivt och strukturerat sätt för att kunna uppfylla det uppsatta kommunala målet för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.

5.4.1 Boverket ska beräkna bostadsbyggnadsbehovet

Boverkets beräkningar av bostadsbyggnadsbehovet ska formaliseras. Beräkningarna ska presenteras på nationell nivå och på länsnivå

Länsstyrelsen är positiv till att Boverkets beräkningar av bostadsbyggnadsbehovet formaliseras och att det är bra att beräkningarna sker på nationell nivå och på länsnivå men länsstyrelsen ser även ett behov av beräkningar på kommunal nivå.

Norrbottens län utgör en fjärdedel av landets yta och består av fjorton ytstora kommuner med skilda planeringsförutsättningar. Det innebär att en bostadsbyggnadsberäkning på länsnivå tyvärr inte kommer att bidra i någon högre grad till den kommunala framåtsyftande planeringen, även om beräkningen på länsnivå är intressant ut ett sammanställnings- eller rapporteringsperspektiv. För att beräkningarna ska kunna nyttjas i den kommunala planeringen behöver beräkningarna även tillhandahållas på kommunal nivå.

Utifrån den industriella utvecklingen som sker i norra Sverige är det ytterst viktigt att stärka de kommunala planeringsförutsättningarna för att kommunerna ska kunna fullfölja sina uppdrag. Behovet av statistik och beräkningar på kommunal nivå är viktigare än någonsin ur ett planeringsperspektiv.

5.4.2 Kommunerna ska dokumentera behovet av tillskott av bostäder

Kommunerna ska bedöma behovet av tillskott av bostäder i kommunen och redogöra för bedömningen i handlingsplanen för bostadsförsörjning.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att den kommunala bedömningen av det kvantitativa behovet av tillskott av bostäder tydliggörs i bostadsförsörjningslagen men vill även lyfta behovet av att stärka de kommunala resurserna i deras bostadsförsörjningsarbete. Det är stora skillnader hur väl resurssatta kommunerna är i arbetet med bostadsförsörjning och samhällsplanering.

5.5 Samordning i bostadsförsörjningsfrågor

5.5.1 Tydligare krav på samordning

När en kommun vidtar åtgärder för bostadsförsörjningen ska kommunen ta hänsyn till behovet av samordning med andra kommuner. Därutöver förtydligas att en kommun ska ta hänsyn till behovet av samordning i sin planering av bostadsförsörjningen.

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget. Ett tydliggörande av kommunens ansvar att beakta mellankommunal samordning stärker det mellankommunala arbetet såväl som länsstyrelsens samordningsuppdrag. Exempelvis skulle arbetet med bostäder för våldsutsatta kvinnor kunna utvecklas ytterligare med en stärkt mellankommunal samordning men det finns även fördelar i andra bostadsförsörjningsfrågor, exempelvis vid större industrietableringar där stora volymer bostäder behöver tillgodoses.

Länsstyrelsen har en tydligt utpekad roll i bostadsförsörjningslagen och arbetar aktivt redan idag med mellankommunal samordning i Norrbotten och för att stödja kommunerna i deras arbete genom flertalet olika aktiviteter riktade till kommunerna, exempelvis Samhällsbyggnadsdagar, informationstillfällen, dialoger, råds- och nätverksbildningar, översiktsplanenätverk samt genom framtagande av underlag bland annat i form av årlig regional bostadsmarknadsanalys.

Länsstyrelsen ser ett stort fortsatt behov av att stödja kommunerna, både med tanke på de samhällsutmaningar i form av större industrietableringar som pågår, men också med anledning av stora skillnader i resurser hos kommunerna, vilket medför skilda förutsättningar att fullfölja de kommunala uppgifterna inom bostadsförsörjningsområdet.

5.5.2 Länsstyrelsen behåller uppgiften att samordna kommunerna

Länsstyrelsernas uppgift att uppmärksamma kommunerna på behovet av samordning i frågor om bostadsförsörjning och verka för att sådan samordning kommer till stånd bör behållas och inte överföras till regionerna.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelserna har som statliga företrädare med brett tvärsektoriellt uppdrag arbetat under lång tid med bostadsförsörjningsfrågorna och har en god upparbetad samverkan på kommunal-, regional- och nationell nivå som syftar till lika förutsättningar över hela landet vilket ger goda förutsättningar att utföra uppdraget. Bostadsförsörjningsfrågornas koppling till den efterföljande fysiska planeringen är viktig, och utgör ytterligare en anledning till att länsstyrelserna bör bibehålla uppgiften att samordna kommunerna.

5.6 Tydligare koppling mellan markanvisningar och bostadsförsörjning

Lagen om riktlinjer för kommunala markanvisningar ska kompletteras med en bestämmelse om att det av riktlinjer för markanvisningar ska framgå hur markanvisningar används för att följa kommunens handlingsplan för bostadsförsörjningen.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Markanvisningar utgör ett viktigt kommunalt verktyg i den kommunala bostadsförsörjningsplaneringen och för genomförandet av kommunala planer.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med Anna-Karin Abrahamsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.